

ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงาน
วิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาลำปาง เขต 1

The Relationship between School Administrators' Management Skills and
Academic Administration in Educational Opportunity Expansion Schools
under the Lamphang Primary Educational Service Area Office 1

จักรินทร์ กาวิโล^{1*}, วรณกร พรประเสริฐ²

Jakarin Kavilo¹, Wannakorn Phornprasert²

วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา¹, วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา²

School of Education, University of Phayao¹, School of Education, University of Phayao²

*Corresponding Author Email: Jakarin_104@hotmail.com

(Received: Feb 24, 2026; Revised: Mar 16, 2026; Accepted: Mar 19, 2026)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 2) ศึกษาการบริหารวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู จำนวน 199 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) โดยแบ่งประชากรตามโรงเรียน แล้วสุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียนตามสัดส่วนจำนวนประชากรของโรงเรียนนั้น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลวิจัยพบว่า

1. ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด
2. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด
3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ

ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า โดยภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูงมาก สำหรับคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ทักษะด้านความคิดรวบยอดกับด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา รองลงมา คือ ทักษะด้านเทคนิคกับด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา และทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลกับด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ตามลำดับ ส่วนคู่ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด คือ ทักษะด้านความคิดรวบยอดกับด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

คำสำคัญ: ทักษะการบริหาร; การบริหารงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

Abstract

The objectives of this research were: 1) To investigate the management skills of school administrators in educational opportunity expansion schools under the Lamphang Primary Educational Service Area Office 1 2) To investigate academic administration in educational opportunity expansion schools under the Lamphang Primary Educational Service Area Office 1 3) To investigate the relationship between school administrators' management skills and academic administration in educational opportunity expansion schools under the Lamphang Primary Educational Service Area Office 1. The sample consisted of 199 school administrators and government teachers, determined using Krejcie and Morgan's formula and sample size determination table. Proportional simple random sampling was employed based on the population of each school. The research instrument was a 5 - point Likert scale questionnaire. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient.

The research findings revealed that:

1. The overall level of management skills of school administrators under the Lamphang Primary Educational Service Area Office 1 was at the highest level.
2. The overall level of academic administration in educational opportunity expansion schools under the Lamphang Primary Educational Service Area Office 1 was at the highest level.
3. There was a very high positive relationship between school administrators' management skills and academic administration in educational opportunity expansion schools under the Lamphang Primary Educational Service Area Office 1, at the .01 level of statistical significance. The pair with the highest correlation was between conceptual skills and

instructional management in educational institutions. The next highest correlations were found between technical skills and instructional management in educational institutions, and between technological and digital literacy skills and instructional management in educational institutions. The pair with the lowest correlation was between conceptual skills and the development of internal quality assurance systems and educational standards.

Keywords: Management Skills; Academic Administration in Educational Opportunity Expansion Schools; Lampang Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

การศึกษาในยุคใหม่ เป็นแนวคิดในการให้โอกาสทางการศึกษา ให้ความสำคัญแก่ความเท่าเทียมกัน ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา โดยการส่งเสริมให้มีการเข้าถึงการศึกษา ให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างเสมอภาค ไม่ถูกกลະเลย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพที่แท้จริง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยโรงเรียนเป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564)

ภายใต้แนวคิด “ปฏิวัติการศึกษา แก้ปัญหาประเทศ” เพื่อพัฒนาคนไทยทุกคนในทุกช่วงวัยให้ “ฉลาดรู้ ฉลาดคิด ฉลาดทำ” มีศักยภาพและความพร้อมสนับสนุนการพัฒนาประเทศให้ “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อเป็นแนวทางให้ส่วนราชการในสังกัดและองค์กรในกำกับกระทรวงศึกษาธิการ นำไปใช้ในการขับเคลื่อนนโยบาย (ราชกิจจานุเบกษา, 2567) ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีกระบวนการบริหารงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นกระบวนการที่สำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ (อิทธิพล บุตรมีศักดิ์ และพระครูปลัดจกพล สิริธโร, 2566) ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการควรมีการพัฒนาความรู้และสมรรถนะที่จำเป็นอยู่เสมอ (วัชรินทร์ รัตนวงศ์, 2564)

การบริหารวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งต้องมีการวางแผนร่วมมือกันระหว่าง ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อให้งานนั้นบรรลุจุดหมายตามที่วางไว้ การบริหารงานวิชาการ จึงถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา เพราะจุดหมายของการบริหารสถานศึกษา คือ การพัฒนา คุณภาพ และมาตรฐานของสถานศึกษา (โสภา วงษ์นาคเพ็ชร, 2553: 4) ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด (ธีระ รุญเจริญ, 2560)

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการจัดตั้งขึ้น เพื่อขยายการศึกษาภาคบังคับจากระดับประถมศึกษาไปสู่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเป็นการเปิดโอกาส ให้เด็กและเยาวชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ชนบท และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาได้มีโอกาสเข้าถึงการศึกษา ขั้นพื้นฐานที่สูงขึ้น (วิโรจน์ สารรัตน์, 2556) โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจำนวนมากยังประสบปัญหา ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยเฉพาะด้านวิชาการซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัด การศึกษา ดังจะเห็นได้จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียน ในโรงเรียนขยายโอกาสที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศในหลายวิชา (สถาบันทดสอบทางการศึกษา แห่งชาติ, 2563)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ คือ องค์กรคุณภาพ สร้างคนดี มีความสุข ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่มุ่งเน้นการเพิ่มโอกาสความเสมอภาค การเพิ่ม ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและยกระดับคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กำหนดไว้ (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2568, 2568) โดยจากรายงานการติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษาตามนโยบายด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสจำนวนหนึ่งยังขาดทักษะการบริหารที่เหมาะสมกับบริบท ของโรงเรียนที่ต้องจัดการศึกษาทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในเวลาเดียวกัน

จากรายงานผลการติดตามและประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ประจำปีการศึกษา 2567 พบว่า สถานศึกษา มีผลการประเมิน ด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับที่ต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุง โดยเฉพาะ ในประเด็นการพัฒนา ผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษา การสร้างขวัญและกำลังใจ และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อ การเรียนรู้และการพัฒนานวัตกรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพในการบริหาร จัดการโรงเรียนที่ยังต้องได้รับการพัฒนาและปรับปรุง

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ ในการวางแผนพัฒนาทักษะการบริหารวิชาการให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานและเกิดประสิทธิผลสูงสุด ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1
2. เพื่อศึกษาการบริหารวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการ
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับทักษะการบริหาร

ทักษะการบริหาร คือ ความสามารถความชำนาญการของผู้บริหารในการบริหารจัดการสถานศึกษา
อย่างมีระบบ และบรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยการใช้ทรัพยากร ทั้งทางด้าน งบประมาณ คน และ
กระบวนการในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะของผู้บริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ทักษะของผู้บริหาร
สถานศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญในการนำพาสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และสามารถ
ใช้ทรัพยากรด้านต่างๆ ที่มีอยู่อย่างจำกัด ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผ่านกระบวนการทางการบริหาร
อย่างมีระบบ จัดการให้มีความรวดเร็ว ถูกต้อง และก้าวทันยุคเทคโนโลยีเพื่อให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์
ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่น สำเนา เสริมศึกษาม (2559: 12) กล่าวว่าทักษะการบริหาร คือ
ความรู้ความสามารถหรือความชำนาญ เพื่อมาใช้ในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ ให้มีประสิทธิภาพ
และเกิดประสิทธิผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อูชา แซ่เตียว (2559: 17) ได้กล่าวว่าทักษะการบริหาร คือ
ความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารที่เกิดจากพื้นฐานของความรู้ ความชำนาญ ในการนำเอา
ทรัพยากรทางการบริหารมาบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผล พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2560: 32-33) กล่าวว่าทักษะการบริหาร คือ ความรู้ความสามารถของ
ผู้บริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ในการบริหารงานที่แสดงออกให้เห็น
ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องในทักษะ ตามแนวคิดของ Drake and Roe และ Katz ได้แตกทักษะทางด้านความคิด
รวบยอด ทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ ทักษะ ทางด้านเทคนิค ทักษะทางการสอน และ ทักษะทางด้าน
ความรู้ความเข้าใจ มณฑาทิพย์ นามนุ (2561: 32) ได้กล่าวว่าทักษะการบริหาร คือ ความสามารถ
ความชำนาญการของผู้บริหารในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีระบบ ระเบียบ แบบแผน โดยผ่าน
การใช้ทรัพยากรภายในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ที่ผู้บริหารต้องฝึกฝน
ความสามารถตนเองให้มีความชำนาญในการบริหารจัดการ ให้มีความรวดเร็ว ถูกต้อง และก้าวทันยุค
เทคโนโลยี เพื่อให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดำรง กำเร็ว
(2563: 10) ได้ให้ความหมายของทักษะการบริหาร หมายถึง ความสามารถในการบริหารงาน และกิจกรรม
ต่างๆ ของผู้บริหาร ตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากองค์กรอย่างรวดเร็ว ถูกต้องโดยใช้ทรัพยากรบุคคล และ
ทรัพยากรด้านอื่นๆ ที่มีอยู่ โดยผ่านกระบวนการทางการบริหารอย่างมีระบบเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุ
วัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป วัชรินทร์ รัตนวงศ์ (2564: 25) ได้กล่าวว่า
ทักษะการบริหาร คือ ความสามารถของผู้บริหารในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีระเบียบแบบแผน

โดยใช้ทรัพยากรบุคคล และทรัพยากรด้านอื่นๆ ที่มีอยู่ โดยผ่านกระบวนการทางการบริหารอย่างมีระบบ จัดการให้มีความรวดเร็ว ถูกต้อง และก้าวทันยุคเทคโนโลยีเพื่อให้สถานศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการ คือ การจัดกิจกรรมกระบวนการดำเนินการกิจกรรมในสถานศึกษา โดยผู้บริหาร ดำเนินกิจกรรมทุกอย่างด้านการบริหารงานวิชาการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสนับสนุน ส่งเสริม ปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตรพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาพัฒนาการเรียนการสอนในสถานศึกษาให้ดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น เพราะการบริหารวิชาการคือหัวใจสำคัญของการบริหารการศึกษา อุษา แซ่เตียว (2559: 32) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนของ ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดและประเมินผล เพื่อให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของหลักสูตรและให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน นภาพร สุทรวงศ์ (2561: 9) ได้ให้ความหมาย ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง ผู้บริหารใช้อำนาจในการดำเนินการทุกอย่างทางด้านงานวิชาการ ซึ่งเกี่ยวข้องหลักสูตร ปรับปรุงการเรียนการสอน ให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพสูงสุด พัฒนาเยาวชนในสังคม ทุกๆ ด้าน ดำรงตนเป็นพลเมืองดี ช่วยพัฒนาชาติให้ก้าวหน้าต่อไป เพื่อให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร และเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2562: 25) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมทุกอย่างที่ เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการปรับปรุงพัฒนา การเรียนการสอนในสถานศึกษาให้ดีขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดี และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด ดวงแข มานะปรีชา งามเลิศ (2562: 31) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินการกิจกรรม ในสถานศึกษาเพื่อสนับสนุน ส่งเสริม ปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างมี ประสิทธิภาพสูงสุด โดยสนองความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ให้บรรลุตามจุดหมายของการจัดการศึกษา วชิรภรณ์ รัตนวงศ์ (2564: 37-38) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียน การสอนในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องหลักสูตร ปรับปรุงการเรียนการสอน ให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยสนองความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และท้องถิ่น เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้บรรลุตาม จุดหมายของการจัดการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlational Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูและผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 411 คน จาก 23 โรงเรียน (ข้อมูลวันที่ 10 มิถุนายน 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูและผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 411 คน ซึ่งได้มาโดยการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Krejcie and Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ความคาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทั้งสิ้น จำนวน 199 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนประชากรแต่ละโรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการสร้างแบบสอบถามผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ที่รวมถึงได้ศึกษาข้อคำถาม จากรายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง นำมาสรุปเป็นแบบสอบถาม โดยใช้ข้อคำถาม สอดคล้องกับ นิยามศัพท์ จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของ ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มี 3 ด้าน ตามแนวคิดของลิเคอร์ท (Likert's Rating Scale) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ตามแนวคิดของ การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มี 5 ด้าน ตามแนวคิดของ ลิเคอร์ท (Likert's Rating Scale) มี 5 ระดับ จากนั้นนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Try out) กับข้าราชการครู และผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2 จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.98

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามลำดับและขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 199 ชุด

2. ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามจำนวน 199 ชุด ให้แก่สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 กระทำโดย 1 วิธี คือแจกแบบสอบถามทางระบบออนไลน์
3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามคืนจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ตามช่วงเวลาที่กำหนด โดยกำหนดการเก็บข้อมูลภายใน 20 วัน
4. ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามจำนวน 199 ชุด ได้รับกลับคืนมา 199 ชุด คิดเป็น ร้อยละ 100 และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R_{xy}) ของเพียร์สัน (Pearson's product moment coefficient)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 2) เพื่อศึกษาการบริหารวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ผู้วิจัยจึงนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.80, S.D. = 0.29) เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ทักษะด้านเทคนิค ($\bar{X}$ = 4.79, S.D. = 0.35) รองลงมา คือ ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล ($\bar{X}$ = 4.77, S.D. = 0.34) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ($\bar{X}$ = 4.77, S.D. = 0.35)

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยภาพรวม

ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา	n=199		ระดับทักษะการ	
	$\bar{X}$	S.D.	บริหาร	อันดับที่
1. ทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล	4.77	0.34	มากที่สุด	2
2. ทักษะด้านความคิดรวบยอด	4.77	0.35	มากที่สุด	3

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยภาพรวม (ต่อ)

ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา	n=199		ระดับทักษะการ	
	$\bar{X}$	S.D.	บริหาร	อันดับที่
3. ทักษะด้านเทคนิค	4.79	0.35	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย	4.80	0.29	มากที่สุด	

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.81, S.D. = 0.29) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.83, S.D. = 0.33) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาสื่อและใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา ($\bar{X}$ = 4.82, S.D. = 0.30) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.79, S.D. = 0.31)

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยภาพรวม

การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา	n=199		ระดับการ บริหารงานวิชาการ	อันดับที่
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.79	0.31	มากที่สุด	5
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.81	0.32	มากที่สุด	4
3. ด้านการพัฒนาสื่อและใช้สื่อเทคโนโลยีทาง การศึกษา	4.82	0.30	มากที่สุด	2
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.82	0.31	มากที่สุด	3
5. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา	4.83	0.33	มากที่สุด	1
รวมเฉลี่ย	4.81	0.29	มากที่สุด	

ผลการวิจัยจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูงมาก

($r = .998^{**}$) สำหรับคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ทักษะด้านความคิดรวบยอดกับด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($r = .951^{**}$) รองลงมา คือ ทักษะด้านเทคนิคกับด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($r = .95^{**}$) และทักษะทางเทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัลกับด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($r = .89^{**}$) ตามลำดับ ส่วนคู่ที่มีความสัมพันธ์กันต่ำสุด คือ ทักษะด้านความคิดรวบยอดกับด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา ($r = .695^{**}$)

ตาราง 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1

ทักษะการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษา (X)	การบริหารงานวิชาการ (Y)					
	(Y ₁)	(Y ₂)	(Y ₃)	(Y ₄)	(Y ₅)	(Y _{tot})
(X ₁)	.890 ^{**}	.733 ^{**}	.730 ^{**}	.723 ^{**}	.739 ^{**}	.859 ^{**}
(X ₂)	.951 ^{**}	.749 ^{**}	.719 ^{**}	.705 ^{**}	.695 ^{**}	.877 ^{**}
(X ₃)	.950 ^{**}	.716 ^{**}	.711 ^{**}	.701 ^{**}	.697 ^{**}	.871 ^{**}
(X _{tot})	.958 ^{**}	.919 ^{**}	.903 ^{**}	.902 ^{**}	.906 ^{**}	.998 ^{**}

หมายเหตุ: ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ 3 ด้านทักษะด้านเทคนิค มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีความสามารถในการนำนโยบายและแผนการศึกษาชาติมากำหนดเป็นแผนงานของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม มีสามารถในการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของโรงเรียน เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนจัดการศึกษา และการกำหนดแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการศึกษาชาติ ทำให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาและขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมาย ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Robert L. Katz (2022) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับทักษะการบริหารสถานศึกษา ในด้านที่ 3 คือ ทักษะด้านเทคนิค ว่าเป็นความสามารถในการใช้เครื่องมือ เทคนิค และวิธีการเฉพาะในการปฏิบัติงาน โดยเน้นว่าทักษะนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้บริหารจำเป็นต้องมี โดยเฉพาะในระดับการบริหารลำดับล่าง (Lower Management) ซึ่งต้องมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการปฏิบัติงานเฉพาะทาง ทักษะด้านเทคนิคจะช่วยให้ผู้บริหารเข้าใจกระบวนการทำงาน สามารถให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม ซึ่งผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ

Robert L. Katz ซึ่งได้จำแนกทักษะของผู้บริหารออกเป็น 3 ด้านที่สำคัญ คือ ทักษะด้านเทคนิค (Technical Skills) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Skills) และทักษะด้านความคิดรวบยอด (Conceptual Skills) โดย Katz ได้ให้คำนิยามของ ทักษะด้านเทคนิค ว่าเป็นความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญ เครื่องมือ และเทคนิควิธีการเฉพาะทางที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานโดยตรง ซึ่งในบริบทของผู้บริหารสถานศึกษา ทักษะด้านเทคนิคนี้สะท้อนถึงความสามารถในการบริหารจัดการงานในหน้าที่ความรับผิดชอบหลัก 4 ด้านของสถานศึกษา ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ซึ่งในโครงสร้างของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาอาจต้องเผชิญกับอุปสรรคขัดขวางการปฏิบัติงานในรายละเอียดและงานด้านวิชาการโดยตรงมากกว่าผู้บริหารในองค์กรขนาดใหญ่หรือในระดับที่สูงขึ้นไป ดังนั้น การที่ผู้บริหารในกลุ่มตัวอย่างมีความโดดเด่นในทักษะด้านนี้จึงเป็นสิ่งที่สมเหตุสมผลและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่ 5 คือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ที่ปรากฏผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษาอย่างชัดเจน มีการวางแผนการบริหารและจัดการข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ มีการเชื่อมโยงความร่วมมือ การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และการร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ ราชกิจจานุเบกษา (2561) ซึ่งกำหนดให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ กฎหมายนี้ได้กำหนดให้สถานศึกษาต้องดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในตามขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดการศึกษา การประเมินผล และการปรับปรุงและพัฒนา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นส่วนสำคัญของการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ วัฒนธรรมการประกันคุณภาพ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารที่มีความสามารถในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในจะสามารถสร้างวัฒนธรรมการประกันคุณภาพในสถานศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน ไม่เพียงแต่ยืนยันความสำคัญของการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาในการบริหารงานวิชาการเท่านั้น แต่ยังชี้ให้เห็นถึงความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในการนำความรู้และทักษะมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการยกระดับมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างยั่งยืน

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า

ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูงมาก สำหรับคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ทักษะด้านความคิดรวบยอดกับการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีกระบวนการคิดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแนวคิดหรือการคิดแบบนามธรรม โดยใช้สัญญาณที่สร้างสรรค์และความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับบริบท ความคิดรวบยอดมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากการกำหนดเป้าหมายการศึกษา ผู้บริหารที่มีความคิดรวบยอดสูงจะสามารถกำหนดเป้าหมายการศึกษาที่ชัดเจนและสอดคล้องกับนโยบายระดับชาติ รวมถึงสถานการณ์ของสถานศึกษา การออกแบบหลักสูตร ผู้บริหารที่มีความคิดรวบยอดสูงจะสามารถออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษา และให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม การจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารที่มีความคิดรวบยอดสูงจะส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา วิธีการสอน การประเมินผล และผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน เป็นแนวคิดที่เน้นบทบาทของผู้บริหารในการสนับสนุนและพัฒนากิจการการเรียนการสอน ผู้บริหารที่มีทักษะด้านความคิดรวบยอดสูงจะสามารถเป็น Instructional Leader ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากพวกเขา สามารถเข้าใจหลักการและทฤษฎีการสอนที่ลึกซึ้ง สามารถวิเคราะห์ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนและหาแนวทางแก้ไข สามารถสนับสนุนและพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอน สามารถสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสถานศึกษา ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Habtamu et al. (2022) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “Principals Conceptual Managerial Skills and Teachers' Instructional Effectiveness in Secondary Schools, Central Gundar Zone, Ethiopia” ซึ่งพบว่า ทักษะด้านความคิดรวบยอดของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครู ผู้บริหารที่มีทักษะด้านความคิดรวบยอดสูงจะสามารถสนับสนุนและพัฒนากิจการการสอนของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารที่มีทักษะด้านความคิดรวบยอดสูงสามารถกำหนดเป้าหมายการศึกษาที่ชัดเจน สามารถออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษา สามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สามารถประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ คาวี เจริญจิตต์ (2557: 119) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี พบว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดำรง กำเริ้ว (2563: 65) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลด้านวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.01 ทุกค่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ประสิทธิภาพด้านวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ประสิทธิภาพด้านสถานศึกษาในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้จากการวิจัย

ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยพบว่า ทั้งทักษะการบริหารและการบริหารงานวิชาการมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก (ร้อยละ 99.80) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วย ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะด้านการติดต่อสื่อสาร ทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ และทักษะการวิจัย ทำหน้าที่เป็น “กลไกขับเคลื่อน” การบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ เมื่อผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี สื่อสารอย่างชัดเจน มีภาวะผู้นำทางวิชาการ และใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานในการตัดสินใจ จะส่งผลให้ การพัฒนาหลักสูตร การนิเทศการสอน การวัดและประเมินผล และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนดำเนินไป อย่างมีระบบและมีคุณภาพ ดังนั้น องค์ความรู้สำคัญที่ค้นพบ คือ “การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในทุกมิติ อย่างบูรณาการ” โดยเฉพาะในบริบทโรงเรียนขยายโอกาสฯ ซึ่งมีความหลากหลายของผู้เรียนและข้อจำกัดด้านทรัพยากร ผู้บริหารจึงต้องอาศัยทักษะเชิงมนุษยสัมพันธ์ ทักษะการสื่อสาร และภาวะผู้นำทางวิชาการ ควบคู่กับการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ในการบริหารจัดการ กล่าวโดยสรุป งานวิจัยนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้เชิงประจักษ์ว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวแปรเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลสูงต่อความสำเร็จของการบริหารงานวิชาการ และควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาอย่างเป็นระบบในระดับเขตพื้นที่และระดับสถานศึกษา

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1" พบว่าในภาพรวมทั้งทักษะการบริหารของผู้บริหารและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาต่างมีค่าเฉลี่ย โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลการวิเคราะห์พบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาได้สูงถึงร้อยละ 99.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการ

ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิผลให้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทางในการพัฒนาและต่อยอดผ่านข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1) จากผลการวิจัยที่พบว่าทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในระดับสูงมากกับการบริหารงานวิชาการ ดังนั้น หน่วยงานต้นสังกัดควรกำหนดนโยบายหรือโครงการพัฒนาศักยภาพผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ การเสริมสร้างทักษะด้านการวางแผน การนิเทศการสอน และการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการบริหาร เพื่อยกระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) เนื่องจากผลการวิจัยสะท้อนว่าทักษะการบริหารมีความสัมพันธ์โดยตรงกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารควรประเมินตนเองในด้านทักษะการบริหาร และกำหนดแผนพัฒนารายบุคคล (Individual Development Plan: IDP) ควบคู่กับการพัฒนางานวิชาการ เช่น การนิเทศติดตาม การพัฒนาหลักสูตร และการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้การบริหารงานวิชาการเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1) ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ควรพัฒนาตนเองในทักษะด้านความคิดรวบยอด เพราะเป็นทักษะพื้นฐานที่ต้องมีการฝึกฝน และเป็นความสามารถของผู้บริหารในการมองภาพรวมขององค์กร วิเคราะห์ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่าง ๆ ต้องคาดการณ์ผลกระทบที่เกิดจากการตัดสินใจ เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ทักษะนี้ถือเป็นพื้นฐานสำคัญของผู้บริหารในการขับเคลื่อนองค์กรให้เกิดประสิทธิผลและความยั่งยืน

2) ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1 ควรเสริมสร้างการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ โดยการมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ เริ่มจากการจัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง บริบทของโรงเรียน และความต้องการของผู้เรียน ผู้บริหารต้องส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เน้นการลงมือปฏิบัติ และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561. (2561). *ราชกิจจานุเบกษา*, 135 (เล่มที่ 11 ก), 3-6.

- คาวี เจริญจิตต์. (2557). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดวงแข มานะปรีชางามเลิศ. (2562). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ดำรง กำเริ้ว. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลด้านวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ธีระ รุญเจริญ. (2560). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- นภาพร สุทรวงศ์. (2561). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2560). ทักษะการบริหารของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- มณฑาทิพย์ นามนุ. (2561). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 1. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2567). นโยบายและจุดเน้นกระทรวงศึกษาธิการ. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- วัชรินทร์ รัตนวงศ์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2556). *โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา: แนวคิดและการบริหาร*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: อักษรพิทยา.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2563). *รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา 2562*. สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).
- สำเภา เสมสิกสาม. (2559). ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2564-2565*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1. (2568). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2568*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 1.
- อิทธิพล บุตรมีศักดิ์ และพระครูปลัดจรรย์พล สิริธโร. (2566). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลกับ ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 20(1), 55-70.
- อุษา แซ่เตียว. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงาน วิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ*. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- โสภา วงษ์นาคเพ็ชร. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: พริกหวาน.
- Habtamu, A., Tesfaye, A., & Muluneh, G. (2022). Principals' conceptual managerial skills and teachers' instructional effectiveness in secondary schools, central Gundar zone, Ethiopia. *International Journal of Educational Leadership and Management*, 10(2), 134-162.
- Katz, R. L. (2022). *Skills of an effective administrator*. (Reprint ed.). Harvard Business Review Press.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.